

Reactie op wetsvoorstel wijziging kieswet 2019

https://www.internetconsultatie.nl/procedure_vaststelling_verkiezingsuitslagen

De conclusie die ik maak na het lezen van de wetswijziging wetsvoorstel kieswet “procedure van de vaststelling van de verkiezingsuitslag”, is dat de huidige inrichting en uitvoering van deze kieswet een illusie van democratie weergeeft.

Het is de complexiteit van de onderlinge invloed van de verschillende wetten op het kiesproces en het stemproces dat maakt dat de democratie in de fundamenteën geraakt wordt. De invloed van de niet genoemde wet partijfinanciering en de mediawet maakt dat ik de huidige uitvoering van de kieswet inmiddels meer als een faillissement van het kies- en stemrecht van burgers in Nederland ervaar.

Niet meer deelnemen aan verkiezingen lijkt hierdoor meer en meer een legitieme optie.

De groep bestuurders die door de kroon benoemd worden, zoals de burgemeesters in 355 gemeenten, die de verantwoordelijkheid hebben vanuit de kieswet voor de uitvoering van het kiesproces, zij worden in deze wetswijziging wederom niet gecontroleerd.

Uiteraard stelde ik me de vraag of mijn wantrouwen ten opzichte van deze groep niet gekozen bestuurders legitiem is. Zij zijn de bestuurlijke macht die ten tijde van verkiezingen toezicht moeten houden op een mogelijke transitie van de macht om die vreedzaam over te dragen aan een ander met eventueel andere belangen en prioriteiten.

Die grote verantwoordelijkheid op zichzelf vind ik al voldoende om legitiem wantrouwen te hebben ten tijde van verkiezingen ten opzichte van deze groep bestuurders. Want zij bepalen wie tellers van de stembiljetten worden, zij bepalen ook tijdens dit kiesproces hoe toegankelijk de informatie van partijen is richting de kiezers. Zij hebben macht en invloed, maar worden niet gecontroleerd. Daarboven op is er de verbondenheid met het staatshoofd en hun politieke partij.

Het is voor mij dan ook onbegrijpelijk dat burgemeesters, die niet door burgers gekozen zijn maar wel op een enkeling na een politieke kleur hebben, boven het proces staan en schijnbaar onaantastbaar zijn. De huidige kieswet, zoals nu beschreven, geeft deze groep bestuurders een behoorlijke ruimte tot eigen invulling van de kieswet en laat hun vrij in hun functioneren ten tijde van de verkiezingen. Waardoor die “onpartijdigheid” van een burgemeester zeker ter discussie zou moeten staan.

Het idee dat er een grote kans is dat ik enkel mijn stempas indien, een hokje aankruis op een stembiljet en maar moet geloven dat er goed en integer geteld wordt zonder dat er controle is op deze groep, voldoet niet aan mijn idee van wat het kiesrecht, een grondrecht eigenlijk, in de kern aan bescherming aan burgers zou moeten geven. Het denken dat een hoge opkomst een kenmerk is van een democratie heeft het fout, de stempas die ingeleverd wordt bepaald enkel de kiesdrempel en vervolgens de zetelverdeling.

In de kieswet zoals nu beschreven bepalen minimaal 355 burgemeesters, die niet gekozen bestuurders zijn, de uitslag. Ook in de huidige aanpassing worden zij tijdens het gehele proces niet gecontroleerd. Waarom is dat en waarom wordt daar in het nieuwe wetsvoorstel geen verandering in aangebracht? Welk doel heeft het om deze groep bestuurders niet te controleren? Wie heeft er belang bij?

De kieswet, de mediawet en de wet partijfinanciering hebben ieder een eigen invloed op de uitslag van verkiezingen. Omdat het stemrecht en verkiezingen om volksvertegenwoordigers te kiezen een grondrecht is, maakt dat een stevige discussie over de constitutionele macht en de inrichting van de kieswet van buitengewoon groot belang.

Het laat tegelijkertijd ook beseffen dat het kiesrecht dat Nederlandse burgers denken te hebben, door de uitvoering ervan, niet dat stemrecht is dat men zou moeten hebben. Mede ook door de uitvoering en het gemis aan controle binnen de gehele beslis- en uitvoeringsketen.

In mijn beleving tast de huidige kieswet in de kern de fundamenten van de democratie ernstig aan. Dit omdat nieuwe belangen geen gelijke toegang krijgen tot de kiezer. Veel burgers hebben geen idee dat de 21 kieskringen ieder een eigen stembiljet hebben en iedere gemeente (355) een eigen vorm geeft aan het voorbeeld van een stembiljet. Evenmin weten zij dat er geen controle is op het telproces en dat de mensen die tellen en de verantwoordelijkheid er over hebben vaak jaren dezelfde personen zijn die niet gecontroleerd worden.

In het achterhoofd hebbend dat Nederland een koninkrijk is, waar het staatshoofd¹, de koning, samen met de ministers en staatssecretarissen de regering vormt. Waar het staatshoofd nog steeds de burgemeesters benoemt. Terwijl die burgemeesters een politieke kleur hebben en ten tijde van verkiezingen ook in de toekomst deze bestuurders vanuit de kieswet niet eens gecontroleerd worden. Legitimeert wederom de vraag of het legitiem is om wantrouwend te zijn met betrekking tot iemands functioneren in dat ambt in verkiezingstijd. Hoe politiek kleurloos zijn de burgemeesters in Nederland tijdens verkiezingen? Staan ze inderdaad boven de partijen in een periode van verkiezingen? Welke parameters zijn er om dat te bepalen? Is er al onderzoek gedaan naar de invloed die zij politiek tijdens die periode hebben?

Het besef dat de investering die gemaakt zou moeten worden in 355 gemeenten, met in totaal 10.000 stemlokalen, om het telproces integer en controleerbaar te laten verlopen, is niet gering. Doordat de kiezer onvoldoende betrokken wordt bij dat grondrecht en de controle erop, lijkt het erop dat alle inzet moet komen van burgemeesters en het lokale team. Zeker in de kleinere gemeenten waar vaak dezelfde mensen jaar in jaar uit de verantwoordelijkheid hebben is dat een punt van aandacht.

¹ <https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/rol-van-het-staatshoofd>
<https://www.koninklijkhuis.nl/leden-koninklijk-huis/koning-willem-alexander/positie-en-rol-van-het-staatshoofd>

Het zou zo moeten zijn dat iedere burger een betaalde telplicht krijgt, waarbij de burger wiens beurt het is ad random gekozen wordt in een gemeente en er minimaal 4 verkiezingen tussen moeten zitten voordat deze burger weer aan de beurt is. Dit zou moeten worden gecombineerd met digitale surveillance tijdens het gehele tel- en verkiezingsuitslag proces. De democratie zou al versterkt worden als iedere burger kan toekijken en opnames kan maken van hoe er geteld wordt. Het belangrijk vinden dat je als burgers goed geïnformeerd wordt en samen gaan kijken hoe geteld wordt zou aangemoedigd moeten worden. Waarom is het tot nu toe verboden om te filmen tijdens het telproces? Waarom beroepen leden het stembureau bestuur en de tellers zich op hun privacy? Waarom is daar geen goed debat over?

Ook zou er een overzicht moeten zijn vanaf de opening van het stemlokaal van de hoeveelheid aangeleverde lege stembiljetten. Dit zou direct centraal opvraagbaar en gecontroleerd moeten kunnen worden via track-and-trace. Op het eind van het telproces zou er op het proces verbaal de omvang vermeld moeten worden van gebruikte en niet gebruikte stembiljetten in dat stemlokaal. Door deze simpele aanpassing in het protocol kan er snel via elk proces verbaal beter gecontroleerd of de verhouding stempas, gebruikt stembiljet en lege niet gebruikte stembiljetten juist zijn. Door dit simpele papieren proces te verbeteren kan er al achteraf beter toezicht gehouden worden op het telproces.

In mijn beleving is het kiesrecht een fundamenteel grondrecht van de Nederlandse burger. Echter, door de wijze waarop het stemproces nu is ingericht stevent dat recht af op een faillissement terwijl we inmiddels op 17 mei 2019 het honderdjarige bestaan van het kiesrecht vieren. De vraag is waarom er geen controle is op de belangrijkste actoren van dit proces?

Daarnaast is er het gemis aan de gelijke toegang tot verkiezingen van partijen tot de kiezer en omgekeerd waardoor dat grondrecht, het kiesrecht, niet meer gewaarborgd wordt door de wet. Nederlandse verkiezingen kenmerken zich door de macht van de sterkste en die personen die zich het grondrecht toegeëigend hebben, dankzij overerving en aanpassing ten gunste van de overerving.

Dankzij de wet partijfinanciering en de media wet kan men zich in de media zo profileren als men dat strategisch wenst. De verkiezingszege van VVD-PvdA in 2012 is hiervan een voorbeeld. Het was de uitwerking van het partijkartel en toonde aan hoe effectief de werking van dat systeem tijdens verkiezingen is.

Het argument van een overvloed aan splinter partijen of dat de Nederlandse oneindig veel partijen zouden komen typeert die conservatieve Nederlandse patriarchale beheers cultuur in de politiek. De Nederlandse variant van de "democratie" is inmiddels in de Tweede Kamer van 150 zetels ingedikt tot 13 stemmen met verschillende gewichten. En op belangrijke constitutionele vraagstukken werken er mogelijk maar 3 tot 6 mensen samen zowel in de Eerste- en Tweede Kamer om constitutionele beslissingen te nemen. Dat is wel het gevolg van deze kieswet. Dat is in mijn beleving zwaar onvoldoende maar wel mogelijk geworden door de huidige kieswet uit 1989.

Een ander oplossing om de democratie via de kieswet snel en direct beter te waarborgen is het wettelijk verplichten van een gelijk format van voorbeeld kiesbiljet, een gelijklopend informatiebeleid in de 355 gemeenten en de controle op de uitvoering in zijn geheel zouden de democratie enorm kunnen versterken.

Dit omdat de functie van een volksvertegenwoordiger die gekozen wordt voor de State Generaal politieke instrumenten² krijgt om het beleid van het Staatshoofd³, de Koning en zijn ministers⁴ met staatssecretarissen te controleren.

De gekozen volksvertegenwoordigers zijn er om onder andere de grondrechten van burgers te waarborgen. Mede ook omdat de Nederlandse burger te maken heeft met een artikel 120 in de grondwet. "De rechter treedt niet in de beoordeling van de grondwettigheid van wetten en verdragen"

Grondwettelijk is het dus enkel aan de politiek om die grondwettelijke toetsing in Nederland te plegen. Dit is een belangrijke taak die de leden van de Eerste- en Tweede kamer ten opzichte van de regering hebben want in deze controleren zij ook de macht van het staatshoofd die onschendbaar is maar politiek en bestuurlijk nog steeds het beleid bepaald.

Hierdoor is iedere gekozen volksvertegenwoordiger een vitaal onderdeel van hoe de "representatieve democratie"⁵ in Nederland wordt vormgegeven. En zijn zij medeverantwoordelijk voor de waarborging van onze grondrechten en mogelijke schendingen ervan in Nederland. Het is daarom van belang dat een verkiezingsuitslag⁶ boven alle twijfel verheven moet zijn.

2

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/uitgelicht/recesdossier_rechten_kam_erleden

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen>

⁵ <https://prodemos.nl/kennis-en-debat/publicaties/informatie-over-politiek/wat-is-een-democratie/kenmerken-representatieve-democratie/>

⁶ <https://www.verkiezingsuitslagen.nl/>